

að nýta sér gátlista eða matskvarða við að meta færni nemenda eða gæði viðfangsefna þeirra.

Sjálfsmat nemenda þar sem nemandinn metur sjálfur hvernig honum hefur gengið í náminu eða ákveðnum verkþáttum er einnig mikilsverð matsaðferð í list- og verkgreinum. Þetta hjálpar nemandanum að ná markmiðum sínum, gera sér grein fyrir styrkleikum og á hvaða sviðum hann getur bætt sig. Jafningjamat er góður kostur þegar unnið er í hópvinnu svo sem í leiklist, dansi og tónlist. Þar fá nemendur tækifæri til að meta hvern annan, samvinnu, tillitssemi, hlustun og virkni. Með því að nota jafningjamat jafnt og þétt þjálfast nemendur í að veita og taka við mati skólafélaga og nota það á uppbyggilegan hátt. Í lokamati list- og verkgreina felst námsárangur í heild sinni í lok námstímanser það oft lokaafurð (tónverk, gripur, leik- eða danssýning, myndverk). Enn fremur getur nemandinn valið, safnað og metið fjölbreytt gögn s.s. þróunarvinnu, útfærslur á hugmyndum o.fl. um nám sitt á námstímanum í námsmóppu.

21.14 Matsviðmið fyrir list- og verkgreinar við lok grunnskóla

Í aðalnámskrá eru matsviðmið við lok grunnskóla sett fram bæði fyrir námsgreinar, námssvið og lykilhæfni. Matsviðmið eru lýsing á, hversu vel nemandi hefur skilgreinda hæfni, á valdi sínu. Matsviðmiðin eiga einungis við um 10. bekk, til að styðja við námsmat, við lok grunnskóla. Gert er ráð fyrir að skólar setji matsviðmið fyrir aðra árganga og geri grein fyrir þeim í skólanámskrá. Matsviðmiðin við lok 10. bekkjar lýsa hæfni á kvarða sem birtur er í aðalnámskrá: Notaður er kvarðinn A, B, C, D, þar sem A lýsir framúrskarandi hæfni, B lýsir góðri hæfni, C sæmilegri hæfni og D hæfni sem nær ekki viðmiðum sem lýst er í C.

Matsviðmið í flokki B eru byggð á hæfniviðmiðum fyrir 10. bekk og framsetning þeirra er með þeim hætti, að gera má ráð fyrir að þorri nemenda nái þeirri hæfni sem þar er tilgreind. A fá þeir sem sýna framúrskarandi hæfni og C fá þeir sem ekki standast fyllilega þær kröfur sem gerðar eru í B viðmiðum. Ekki eru sett viðmið fyrir D, því sá vitnisburður er notaður þegar nemandi uppfyllir ekki kröfur sem gerðar eru í C viðmiðum. Skóli gerir þá sérstaka grein fyrir hæfni viðkomandi nemanda. Hvert matsviðmið er almenn lýsing á hæfni nemanda.

Við lokamat skiptir mestu að kennarar meti það sem til var ætlast samkvæmt hæfniviðmiðum, fullvissi sig um að matsniðurstöður séu byggðar á traustum gögnum og noti fjölbreyttar aðferðir við söfnun gagna til þess að veita nemendum, foreldrum þeirra og skólanum sem gleggstar upplýsingar um stöðu þeirra. Kennarar geta þannig fengið betri innsýn í nám hvers nemanda. Til að fá nákvæma niðurstöðu, svo sem úr samræðum eða vettvangsathugun, getur skipt máli að kennarar vinni saman við að skoða matsgögn nemenda og hafi til þess skýr viðmið.

Pennan matskvarða er skólum skylt að nota við brautskráningu nemenda úr 10. bekk. Skólar ákveða, að öðru leyti, hvernig þeir haga námsmati og einkunnagjöf eða vitnisburði nemenda í öðrum árgöngum. Vitnisburður við lok 10. bekkjar er hafður til hliðsjónar við innritun nemenda í framhaldsskóla og val á námsbrautum.

Eftirfarandi atriði geta komið að góðum notum til að auka áreiðanleika og réttmæti í mati.

- Setja skýr viðmið eða gera grein fyrir því hvað á að meta.
- Velja matsþætti sem hæfa vel hæfniviðmiðum, námsefni og kennsluaðferðum.
- Undirbúa lýsingu á því sem á að meta eða sýna dæmi um vel unnin verkefni.
- Huga vel að því að verkefni séu í samræmi við viðmið.
- Vera vakandi yfir atriðum sem geta skekkt niðurstöður.
- Hafa skýrar leiðbeiningar um matsaðferðir, úrvinnslu og túlkun gagna.

Sameiginleg matsviðmið eru sett fram fyrir listgreinar og fyrir verkgreinar. Gefnar eru tvær einkunnir annars vegar fyrir listgreinar og hins vegar fyrir verkgreinar.

21.14.1 Matsviðmið fyrir listgreinar

A

Nemandi getur sýnt frumkvæði og þor, gert tilraunir í listsköpun og valið og beitt mjög vel viðeigandi aðferðum og tækni. Beitt fjölbreyttu formi og stíl til þess að skapa á sjálfstæðan hátt verk byggðu á eigin hugmyndum, útskýrt og rökstutt vinnuferli frá hugmynd að lokaverki. Túlkað verk með góðri tilfinningu fyrir hrynjandi og blæbrigðum. Lýst, greint og rætt mjög vel inntak eigin verka og annarra, sett í menningarlegt, sögulegt og samfélagslegt samhengi og beitt markvisst orðaforða og hugtökum í listum. Gert mjög vel grein fyrir fjölbreyttu hlutverki lista í menningar- og atvinnulífi samfélagsins

B

Nemandi getur sýnt frumkvæði og þor, gert tilraunir í listsköpun og valið og beitt viðeigandi aðferðum og tækni. Beitt fjölbreyttu formi og stíl til þess að skapa verk byggðu á eigin hugmyndum, útskýrt vinnuferli frá hugmynd að lokaverki. Túlkað verk með nokkurri tilfinningu fyrir hrynjandi og blæbrigðum. Lýst, greint og rætt inntak eigin verka og annarra, sett í menningarlegt, sögulegt og samfélagslegt samhengi og beitt orðaforða og hugtökum í listum. Gert grein fyrir fjölbreyttu hlutverki lista í menningar- og atvinnulífi samfélagsins.

Nemandi getur sýnt nokkurt frumkvæði og þor, gert tilraunir í listsköpun og valið og beitt viðeigandi aðferðum og tækni á nokkurn hátt. Beitt sæmilega fjölbreyttu formi og stíl til þess að skapa verk byggðu á eigin hugmyndum, lýst vinnuferli frá hugmynd að lokaverki. Túlkað að vissu marki blæbrigði verka. Sagt frá inntaki eigin verka og annarra, sett að einhverju leyti í menningarlegt, sögulegt og samfélagslegt samhengi og notað að vissu marki orðaforða og hugtök í listum. Gert að vissu marki grein fyrir fjölbreyttu hlutverki lista í menningar- og atvinnulífi samfélagsins

C

21.14.2 Matsviðmið fyrir verkgreinar

Nemandi getur skipulagt vinnu sína mjög vel og beitt fjölbreyttum aðferðum og tækni í sjálfstæðri og skapandi vinnu. Tjáð sig á sjálfstæðan hátt með vinnuteikningu, útfært eigin hugmyndir og unnið af öryggi eftir hönnunarferli. Greint og rætt viðfangsefni sitt á gagnrýninn hátt með rökstuðningi og notað til þess viðeigandi hugtök. Valið af öryggi og sjálfstæði efni út frá umhverfissjónarmiðum, tengt vinnu sína við sjálfbæra þróun og sýnt það í verki. Greint af nákvæmni frá mismunandi efnum og tækjum sem notuð eru, sýnt af öryggi réttar vinnustellingar og mjög góða umgengni. Greint og rökstutt hagnýtingu og nýsköpun í verkefnum og rætt af innsæi og sjálfstæði mögulegar lausnir*. Lýst af nákvæmni einkennum íslenskrar og erlendra menningar í samhengi við verkgreinar og hvaða áhrif hún hefur á daglegt líf. Útskýrt af nákvæmni hvað felst í heilbrigðum lífsháttum, tengslum þeirra við heilsufar og sett í samhengi við ábyrgð hvers og eins á eigin heilsufari. Greint og rætt af nákvæmni inntak næringafræðinnar, tengslin milli næringarefna, hráefna, matreiðslu og heilsufars og rökstutt hvernig þessir þættir stuðla að heilbrigði.

A

B Nemandi getur skipulagt vinnu sína vel og beitt nokkrum aðferðum og tækni í sjálfstæðri og skapandi vinnu. Tjáð sig með vinnuteikningu, útfært eigin hugmyndir og unnið eftir hönnunarferli. Greint og rætt viðfangsefni sitt og notað til þess algeng hugtök. Valið efni af sjálfstæði út frá umhverfissjónarmiðum, tengt vinnu sína við sjálfbæra þróun og sýnt það í verki. Greint frá mismunandi efnum og tækjum sem notuð eru, sýnt réttar vinnustellingar og góða umgengni. Greint hagnýtingu og nýsköpun í verkefnum og rætt af sjálfstæði mögulegar lausnir. Lýst einkennum íslenskrar og erlendar menningar í samhengi við verkgreinar og hvaða áhrif hún hefur á daglegt líf. Útskýrt hvað felst í heilbrigðum lífsháttum, tengslum þeirra við heilsufar og sett í samhengi við ábyrgð hvers og eins á eigin heilsufari. Greint og rætt inntak næringafræðinnar, tengslin milli næringarefna, hráefna, matreiðslu og heilsufars og gert grein fyrir hvernig þessir þættir stuðla að heilbrigði.

C Nemandi getur skipulagt vinnu sína nokkuð vel og beitt einföldum aðferðum og tækni í sjálfstæðri og skapandi vinnu. Tjáð sig á einfaldan hátt með vinnuteikningu, útfært eigin hugmyndir og unnið með leiðsögn eftir hönnunarferli. Greint og rætt viðfangsefni sitt að nokkru leyti og notað til þess algeng hugtök. Valið með leiðsögn efni út frá umhverfissjónarmiðum, tengt vinnu sína við sjálfbæra þróun og sýnt það í verki. Greint að nokkru leyti frá mismunandi efnum og tækjum sem notuð eru, sýnt að jafnaði réttar vinnustellingar og sæmilega umgengni. Greint með leiðsögn hagnýtingu og nýsköpun í verkefnum og rætt mögulegar lausnir. Lýst nokkrum einkennum íslenskrar og erlendar menningar í samhengi við verkgreinar og hvaða áhrif hún hefur á daglegt líf. Útskýrt að nokkru leyti hvað felst í heilbrigðum lífsháttum og tengslum þeirra við heilsufar. Greint og rætt að vissu marki inntak næringafræðinnar og tengslin milli matreiðslu og heilsufars.